

Memorandum Cultuur 2020 - 2025

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	1
1 Inleiding.....	2
2 Hoe kwam dit Memorandum tot stand?.....	3
2.1. Stappenplan.....	3
2.2. Cultuurcafé	3
2.3. BBB - brainstorm.....	3
2.4. Redactie	3
3 Memorandum	3
3.1. Cultuuracties.....	3
3.2. Cultuurraad en 80 culturele verenigingen.....	6
3.3. Culturele dienstverlening	6
3.4. Aanbod vanuit CC Jan Tervaert.....	7
3.5. De bib.....	8
3.6. De academie	9

1 Inleiding

Gemeenteraadsverkiezingen luiden meestal een stap naar een nieuw beleidsplan in. Niet omdat het vorige niet goed was, maar omdat nieuwe noden en nieuwe behoeften en – meestal ook andere omgevingsfactoren – om een nieuwe of andere aanpak vragen. Het is een mooie gelegenheid voor de diverse ‘belangengroepen’ om aandacht te vragen voor hun bekommernissen en deze in de kijker te zetten. Uiteraard met als doel dat deze bekommernissen vertaald worden in beleidsdoelstellingen.

De voorbije beleidsperiode zijn er heel wat mooie dingen gerealiseerd. Als we deze tegen het licht van het oorspronkelijke beleidsplan houden, zien we ook dat er heel wat zaken in de loop van die periode flink bijgestuurd werden of dat er realisaties waren die helemaal niet voorzien werden. Zo gaat dat met een levend beleid. Het jaar 2018, de memoranda die nu voorgelegd worden en de beleidsplanning die daar later uit voortvloeit, zullen daarop geen uitzondering vormen. En zo is het maar goed ook.

De Cultuurraad bereidde het voorliggend Memorandum voor aan de hand van een stappenplan, dat we hierna kort even schetsen. Om maar aan te tonen dat de raad niet over één nacht ijs ging. Uiteraard zal dit Memorandum niet volledig zijn en dient het aangevuld te worden met de specifieke verzuchtingen vanuit de vermelde voorzieningen (CC, bib, academie, ...) en zal ook het bestuursakkoord dat de meerderheid na de verkiezingen zal afsluiten mee vorm geven aan het uiteindelijke beleidsplan. Toch is het de moeite waard om kennis te maken met datgene waar de Cultuurraad voor de komende jaren aandacht voor wil vragen.

Namens het bestuur van de Cultuurraad,
Marc Van Havere, voorzitter

Correspondentie over de beleidsplanning is steeds welkom bij de cultuurbeleidscoördinator.
Pat Vanderhaeghe, Kaaiplein 34 – 9220 Hamme / tel. 052-25.70.66 / fax. 052-48.09.53 /
pat.vanderhaeghe@jantervaert.be

2 Hoe kwam dit Memorandum tot stand?

2.1. Stappenplan

Om tot dit Memorandum te komen, werd een stappenplan uitgewerkt, met als belangrijkste stappen:

2.2. Cultuurcafé

14 maart 2016 en 20 maart 2017 - De Algemene Vergadering van de Cultuurraad pleegt overleg in de vorm van een 'cultuurcafé'. Dit wil zeggen dat men in kleinere groepjes items bespreekt waarmee men het cultuurbeleid vorm wil geven.

2.3. BBB - brainstorm

Op 2 december 2017 houdt het bestuur van de Cultuurraad een brainstorm in de gebouwen van Vormingplus Waas & Dender, onder coaching van Koen Van de Merckt. De kapstokken die hiertoe werden gehanteerd waren: 'Behoud – Bannen – Bereiken' en de gedachtestroom werd in 3 clusters ingedeeld:

- het aanbod, met de focus op 'beleving'
- de diverse doelgroepen, die allemaal aan bod dienen te komen
- het organisatorische luik, dat 'ontmoeting' centraal stelt

2.4. Redactie

Aan de hand van dit alles wordt er in de loop van januari 2018 een eerste aanzet ontworpen, bij wijze van sneuvelnota. Deze komt in februari ter sprake en zal dienen als leidraad voor een Cultuurcafé (Algemene Vergadering) in aanwezigheid van de diverse politieke fracties op 29 maart 2018. Daar kan ook nog om precisering gevraagd worden. Op 9 april zal het bestuur van de Cultuurraad de definitieve tekst bepalen.

3 Memorandum

In functie van dit Memorandum werd de tekst ingedeeld volgens enkele concrete, herkenbare items:

1. de cultuuracties die door de Cultuurdienst en de Cultuurraad uitgewerkt worden
2. de werking van de Cultuurraad i.f.v. het verenigingsleven
3. de dienstverlening inzake Cultuur door de Cultuurdienst / CC Jan Tervaert
4. het aanbod van CC Jan Tervaert
5. de bibliotheek
6. de academie

3.1. Cultuuracties

De culturele acties die ontwikkeld worden door de Cultuurdienst, onder de goedkeuring (en vaak ook medewerking) van de Cultuurraad en ondersteund vanuit het gemeentebestuur, dienen in elk geval behouden te blijven. Zij vormen het cement en de klei waarmee we ons gemeenschapsleven in Hamme vorm geven. Dat is ook waar het algemeen beleid op moet gericht zijn: het samen leven, de gemeenschapsvorming in Hamme verbeteren. Zo'n beleid stelt enerzijds de [amateurkunstenaar centraal](#), anderzijds de [burger](#) (die aan het culturele leven wenst deel te nemen). Cultuurcommunicatie, cultuurontsluiting en 'over de grenzen heen – denken' zijn hiervoor noodzakelijke hulpmiddelen. De Cultuurdienst is in dit geheel het [knooppunt](#).

De huidige actieterreinen (drempelverlagende acties, erfgoed ontsluiten, lokale kunstenaars een podium bieden, zwakkere doelgroepen extra ondersteunen om te participeren, enz.) voldoen nog grotendeels en kunnen zeker gedurende de eerste jaren van de beleidsperiode bestendig worden. Al is er ook ruimte voor nieuwe terreinen. Ook wat gebeurt op het gebied van [erfgoedwerking](#) krijgt een positieve beoordeling. Men vraagt echter om meer in te spelen op laagdrempelige manifestaties zoals bijvoorbeeld de Wuitensmarsen, de Wuitensfeesten en dergelijke en daarbij een accent te leggen op volkskunde en het folkloristisch gegeven. Anderzijds mag de identiteit van de Hammenaar niet uit het oog verloren worden. Deze zit vervat in de lokale cultuur- en sociale geschiedenis, familiekunde, genealogie, heraldiek, toponymie, architecturale en industriële bouwwerken die blijvend inspiratie vormen voor wetenschappelijk onderzoek, archivering, lezingen, tentoonstellingen, publicaties en educatieve projecten. De bescherming, het behoud en de restauratie van dit waardevol erfgoed moeten dan ook met de nodige aandacht worden opgevolgd, bijgestuurd, besproken en ondersteund worden. Samenspraak met beleidsmensen en verantwoordelijken uit de erfgoedsector is een noodzaak, zeker in de context van de oprichting van een heemkundig museum waar de geschiedenis van de Hammenaar thematisch wordt voorgesteld. Als lid van de Erfgoedcel Land van Dendermonde kunnen we ons dan pas veruitwendingen als volwaardige partner.

Het [Archeologisch Museum](#) wil zich profileren als een Vikingmuseum, enig in de Benelux. De museale inrichting, maar ook de krijtlijnen voor marketing en public relations worden uitgezet door een ontwerp bureau. Na de opstart worden beleid en werking een cruciaal gegeven dat als gemeentelijke troefkaart dient uitgespeeld te worden. Samenspraak en samenwerking met de dienst toerisme en de cultuurraad zijn hierbij een logische gedachtegang. Financiële ondersteuning, logistieke en personeel gerelateerde inbreng in de museumwerking, gedifferentieerd naar de diverse doelgroepen (van junior tot senior), moeten de meerwaarde van de instelling bevorderen. Verschillende vrijwilligers zetten hier al jarenlang hun schouders onder, met wisselend succes. Wellicht kunnen binnen een afzienbare tijd de deuren ook daadwerkelijk open. Cultuur zou een [sterk punt van de gemeente](#) moeten worden. Het werd in het lopende beleidsplan als ‘prioritair’ aangeduid. Is dat wel voldoende gerealiseerd? En als men dit zo stelt, verdient cultuur [meer interesse en erkenning vanuit de beleidsvoerders](#). Het [aanbod moet immers in balans](#) zijn met de behoefte. Ondersteuning, budget en initiatieven vanuit de Cultuurdienst zouden bij een stijging van de bevolking, van het aantal culturele verenigingen mee moeten evolueren. Het is een minimale blijk van waardering voor de inzet van zoveel vrijwilligers. Wat er is, is goed, maar dreigt stilaan onvoldoende te worden. Het budget dat voorzien is voor 2018 volstaat niet om de geplande acties op een kwalitatieve manier uit te voeren. Aan de hand van het vorige beleidsplan schetsen we de concrete acties en vermelden ter indicatie het actieplan waarin dit paste en de evolutie van het budget.

- Vlaanderen Feest / Plein Plansjee (Actie 307)

2014	2015	2016	2017	2018
5.949,94	2.391,67	6.463,99	15.882,00	5.675,48

N.B.: Toelichting: in 2015 was er een sabbatjaar waarin er geen grote viering plaats vond. In 2016 startte Plein Plansjee bescheiden als een ééndagsgebeuren. In 2017 werd het uitgebreid naar twee dagen. In 2018 dwingen de besparingen de viering opnieuw naar af, terwijl ze nog in haar kinderschoenen staat.

- Cultuurinfo (Actie 308)

2014	2015	2016	2017	2018
3.818,44	3.805,43	5.175,01	4.884,72	4.906,24

- Cultuureducatie (Actie 316)

2014	2015	2016	2017	2018
117,50	566,55	429,83	696,78	426,99

- WACCO (drempelverlagende) initiatieven (Actie 326)

2014	2015	2016	2017	2018
3.118,17	1.036,00	1.358,00	0,00	2.133,00

- Cultuurraadwerking (Actie 336)

2014	2015	2016	2017	2018
1.108,46	1.436,38	765,93	1.277,11	1.163,25

- Lage drempels voor cultuur (Actie 1095)

2014	2015	2016	2017	2018
7.687,12	10.176,25	7.404,87	7.496,64	7.743,24

N.B.: Onder deze titel vinden we o.a. de Cultuurmarkt (t.g.v. de braderij), Hamme zingt, Hamme Zomert en 'Switch' (de aankondiging van het nieuwe cultuurseizoen) terug.

- Talent in de kijker (Actie 1096)

2014	2015	2016	2017	2018
9.344,19	5.258,63	11.979,90	10.207,71	8.625,00

N.B.: Met dit budget voorzien we in de ondersteuning aan o.a. het Hamse Boekenweekend, het beeldende kunstenproject Tour d'Amis, de Week van de Amateurkunsten e.a.

- Bijzondere doelgroepen (Actie 1097)

2014	2015	2016	2017	2018
2.746,55	4.648,20	4.878,44	9.121,38	7.942,50

N.B.: Bedoeld zijn hier: mensen in kansarmoede, mensen met een andere etnisch-culturele achtergrond, ouderen en kinderen.

- Erfgoedwerking (Actie 1098)

2014	2015	2016	2017	2018
8.926,07	3.502,16	6.233,57	7.265,28	5.550,00

N.B.: Hieronder ressorteren Erfgoeddag, Open Monumenten Dag, de activiteiten in het kader van 100 Jaar Grote Oorlog, het Oogstfeest, e.a.

Besluit

Samengevat kunnen we stellen dat met deze 'kapstokken' kan worden verder gewerkt. Ze vormen een goede leidraad. De middelen om dit te realiseren, verminderen echter! Tegenover het budget 2017 gaan we er voor de Acties globaal zo'n 20% op achteruit. Waar de Cultuurraad ervan uitging dat de budgetten vast lagen in de Beleidsplanning 2014-2019 blijkt dit bij de budgettering voor 2018 plots niet meer het geval te zijn. Een aantal initiatieven komen dan ook in het gedrang. De Cultuurraad vraagt dat, zelfs in tijden van schaarste, de middelen die voorop gesteld worden, zouden behouden

blijven. Er bestaat meer dan voldoende wetenschappelijk materiaal dat aantoont dat een investering in cultuur een rendabele investering is in het maatschappelijk leven en zelfs in de economie.

3.2. Cultuurraad en 80 culturele verenigingen

In het Actieplan AP-736 staat dat het beleid *de insteek cultuur gebruikt om de burger tot een beter gemeenschapsleven te brengen*. Daartoe moet er een degelijk subsidie-reglement zijn (Actie 310), dat de verenigingen subsidieert (Actie 311) op een eerlijke, billijke en evenwichtige manier. Tot nu toe resulteerde dat in een verenigingsleven dat vooral bezig is met podiumactiviteiten en socio-culturele werking en dat hiermee zowat alle leeftijden en alle wijken van Hamme bestrijkt. Opvallend daarbij is het grote aantal vrouwenverenigingen. We zien het aantal verenigingen dat zich aansluit bij de Cultuurraad trouwens nog voortdurend stijgen.

De nieuwsbrief en de facebookpagina van de Cultuurraad ervaart men als een degelijk informatieplatform. De Cultuurraad beschikt over enthousiaste vrijwilligers. Men waardeert de ondersteuning vanuit de gemeente en wenst dit ook zo verder te zetten. Zij het dat het wel wat meer mag zijn.

Een werkpunt blijft echter het *naast elkaar werken* en een zekere *afstandelijkheid tegenover* elkaar. Dit toont het belang aan van een echt “knooppunt”. Men denkt vaak te eng en werkt alleen rond de eigen vereniging. Ook de *veroudering* en het vast zitten in een *klassiek stramien* vormen een rem op ontplooiing.

Er is dus werk aan meer en betere samenwerking, afstemming en interactie. Dit vraagt om *facilitering* (infrastructuur voor het verenigingsleven, een goede communicatie en voldoende middelen).

Sinds jaar en dag ligt het totaalbudget voor de subsidies aan de culturele verenigingen vast op € 22.403, ongeacht de stijging van de bevolking, de stijging van het aantal aangesloten verenigingen en ongeacht de stijging van de levensduurte op alle terreinen. De Cultuurraad vroeg dan ook om een *budgetverhoging*, maar werd niet gehoord. Integendeel, eens te meer zakt de subsidie per lid en per vereniging. De Cultuurraad vraagt nu uitdrukkelijk om als maatstaf 1 euro per inwoner te hanteren en meent dat deze vraag meer dan gerechtvaardigd is.

Subsidies aan de culturele verenigingen (Actie 311)

2014	2015	2016	2017	2018
22.403,00	22.403,00	22.403,00	22.403,00	22.403,00

3.3. Culturele dienstverlening

De Cultuurdienst vormt nu al het *lokale steunpunt* voor het culturele leven in Hamme. De dienstverlening die men verstrekt, wordt positief beschouwd. De samenwerking die er is met Vormingplus, de bib, de academie e.a. ervaart men als goed en te bestendigen.

Er is echter werk aan:

- Infrastructuur: er zijn onvoldoende les- en vergaderlokalen (misschien kan het kerkenbeleidsplan hiertoe een oplossing bieden of de leegstaande kloosters?), een probleem dat zich ook voor de amateurkunstenaars stelt. Wat er is, kan misschien beter onderhouden en aangepast worden in plaats van veel (en overbodig?) te vernieuwen.

- Andere culturen betrekken – meer en betere samenwerking met bijvoorbeeld de moskeewerking – in de eerste plaats moeten we elkaar leren kennen en respecteren en breder denken dan enkel vanuit onze westerse, christelijk geïnspireerde cultuur. Hierbij is echter expertise en deskundige ondersteuning noodzakelijk.
- Nog betere afstemming op de noden van de bevolking – vinger aan de pols houden via de algemene vergadering en de wijkraden – projecten ontwikkelen samen met jongeren (ook bijvoorbeeld op het vlak van erfgoed)
- Opvolgen van de realisaties – wat er is, moet ook onderhouden worden

3.4. Aanbod vanuit CC Jan Tervaert

Het huidige aanbod is voldoende breed afgestemd op de Hamse gemeenschap en gespreid over film, theater, comedy, muziek, literatuur, vorming en brede cultuurbeleving via events als Plein Plansjee en de Lentehappening. Er is aandacht voor een ruimere werking (kinderateliers en workshops) en voor vernieuwing (projecten zoals Film Fest Gent of projecten waarbij het CC buiten vertrouwde paden treedt - Ladies Night, Kersthappening, ...). Ook de diverse leeftijdsgroepen komen aan bod (kinderen, jongeren, adolescenten en allen vanaf 30 tot 88 jaar. Waar er kan samengewerkt worden met anderen, zou dit vanzelfsprekend moeten zijn. Dit vraagt om een nog verder [doorgedreven integrale en gecoördineerde aanpak](#) (CC – Bib – academie – Jeugdhuis – Sport – Toerisme) binnen één beleidsvisie op vrijetijd.

De vele evenementen op de vrijetijdssite lopen elkaar soms voor de voeten. Het is goed dat deze site zo intensief wordt gebruikt, maar ook hier zou enige concrete coördinatie moeten in aangebracht worden. De totaalbeleving van cultuur wordt hier ernstig door verstoord.

Een specifieke opmerking die niet enkel hier hoort, maar eerder algemeen is, betreft [mobiliteit](#). Het is een feit dat onze gemeente slecht bediend wordt door het openbaar vervoer. Dat heeft gevolgen voor al wie minder mobiel is. Men mag nog zoveel aanbod ontwikkelen, als men er niet geraakt, zal men er ook geen gebruik van maken. Dit treft vooral de CC-werking, maar we zien dit ook ruimer. De Cultuurraad stelt voor dat er werk gemaakt wordt van een ‘alternatief lokaal vervoer’. Dit zou kunnen door iets als een “Minder Mobiele Centrale” voor mensen die daarom geen uitgesproken beperking hebben, maar toch minder mobiel zijn, in het leven te roepen of door een specifieke vrijwilligerswerking op te zetten. Alleszins is het aan beleidsvoerders om hier het initiatief op te nemen.

Vanuit bezoekers aan CCJT komt de opmerking dat er op dit ogenblik geen ‘[cultuur-café](#)’ is dat die naam waardig is. Men ervaart de huidige cafétaria als een sportcafé waar af en toe cultuurliefhebbers gedoogd worden. Diezelfde bezoekers melden letterlijk dat men zich tussen de joelende zaalvoetballers en de volleybaltassen moet wurmen en dat de sfeer er helemaal niet bij een schouwburg- of concertbeleving past. We kunnen enkel vaststellen dat dit alles niet voldoet aan de verwachtingen en dat dit ‘ontmoeting’ en ‘beleving’ danig in de weg zit. De directie van CC Jan Tervaert kan beamen dat men hier zelfs publiek door verliest.

Waar moeten we naartoe:

- Een culturele invulling van de cafétaria (tentoonstellingen, een eigen cultureel aanbod) en hierdoor een ‘stek voor cultuur’ creëren is noodzakelijk
- Nog meer inzetten op lezingen en vorming (i.s.m. bib, Vormingplus, ...)

- Druk van de agenda halen door een betere coördinatie en afstemming van het gebruik van de infrastructuur (indeling gebouwen en timing)
- Het CC – en bij uitbreiding de hele vrijetijdssite – dient goed bereikbaar te zijn voor fietsers, voetgangers en auto's. Bij de heraanleg van de site Marktplaats dient er aandacht te zijn voor de ontsluiting hiervan. Er is ook behoefte aan bijkomende parkeergelegenheid (al in een vorig beleidsplan gevraagd) want de vrijetijdssite breidt immers nog uit
- Ten slotte dient er voor dit alles voldoende en voldoende deskundig personeel voorhanden te zijn. Vrijwilligers kunnen immers niet voor alle taken ingezet worden.

Subsidie aan CC Jan Tervaert (Actie 311)

2014	2015	2016	2017	2018
20.000,00	40.000,00	40.000,00	37.996,00	37.996,00*

* Voor het 25-jarig bestaan vroeg de vzw een extra budget van 10.000 euro (diverse onderdelen van het feestjaar 2018). Dit werd afgeslankt tot een extra van € 8.304,00 bovenop de structurele € 37.996.

3.5. De bib

De Cultuurraad wenst de huidige werking minstens te behouden, met inbegrip van diverse initiaties of basiscursussen, de ontmoetingsfunctie (via schaken, scrabble, voorlezen, cursus computer) en de samenwerking met scholen, CC, academie en OCMW.

Voor de Cultuurraad is de bib een kloppend hart voor cultuur, een basisvoorziening, waar elke burger terecht moet kunnen met vragen over kennis, cultuur, info en ontspanning. Dit vraagt aangepaste infrastructuur (best in het 'hart' van Hamme). Eventueel kan de hoogst dringende nood een voorlopige oplossing krijgen door middel van modulaire units? In elk geval kan dit best samen met de gebouwenproblematiek van de academie bekeken worden (zie verder).

Voor de bib houdt dit ook in dat men investeert in efficiëntie en actualisering:

- ontwikkelen van zelfuitleenbalies;
- een loket als klantgericht 'infopunt';
- een 'leescafé' met IT – mogelijkheden (een plek voor jongeren om te gamen,...)
- de bib als kenniscentrum (bevolking helpen om de digitale kloof te overbruggen).

Dit vraagt ook om personeel dat opgeleid is om nieuwe taken aan te pakken, om middelen om een dergelijke hedendaagse bib uit te bouwen. Wij vrezen dat men te veel vasthangt aan de bib-uit-het-verleden en dat de nieuwe bib hier te weinig op gericht is.

Belangrijk voor de toekomst is dat de bib

- verder in interactie werkt met de andere culturele partners
- aandacht blijft schenken aan drempelverlagende initiatieven
- een ontmoetingsplek en een informatiecentrum blijven.

De Cultuurraad heeft onvoldoende zicht op de budgetten m.b.t. de bib en kan daarover dan ook geen uitspraken doen. Het is aan het beheersorgaan om hier zelf de nodige aanbevelingen te doen.

3.6. De academie

De academie is in volle expansie en dat is goed. Ook het feit dat de leerlingenpopulatie meer divers wordt, is een goede zaak. Maar de instelling dreigt uit haar voegen te barsten. Nu al lijken de plannen voor de nieuwbouw maar net voldoende plaats te bieden aan het huidige aantal leerlingen. Is er rekening gehouden met een [toename hiervan](#) en met de [uitbreiding van het lessenpakket](#) (zoals door de Vlaamse overheid voorop gesteld)? Men dient ook gebruik te maken van de mogelijkheid om meer [kortlopende, vrijblijvende cursussen](#) aan te bieden.

Verder streven naar [één grote academie, zonder versnipperde infrastructuur](#) is wenselijk. De academie zou echter meer moeten [open staan](#) voor echte samenwerking met andere partners en een [ontmoetingsplek](#) worden voor amateurkunstenaars en jongeren. Nu vormt zij op dit specifiek vlak nog teveel een eilandje.

De academie is een troef! Ze moet alle kansen krijgen om zich verder te ontwikkelen op het vlak van infrastructuur en aanbod. De academie moet zelfs een uithangbord zijn voor Hamme. Ze heeft hier alle potentie voor. Voor deze activiteitenpool in het centrum van de gemeente, haalt men zowel op het vlak van architectuur als op het gebied van functionaliteit het onderste uit de kan! Dit veronderstelt kwaliteit aan een [verantwoorde prijs](#) (inschrijvingsgeld, huur muziekinstrumenten, ...). Dit vraagt ook gemotiveerde leerkrachten, die zelf regelmatig een podium krijgen.

De Cultuurraad heeft onvoldoende zicht op de budgetten m.b.t. de academie en kan daarover dan ook geen uitspraken doen. Het is aan het beheersorgaan om hier zelf de nodige aanbevelingen te doen.